

STÖDMATERIAL FÖR INKLUDERANDE, JÄMLIK OCH JÄMSTÄLLD IDROTT

Innehåll

Inledning	3
Begrepp inom inkludering , jämlikhet och jämställdhet,	3 -4
Mall för kartläggning	5

Inledning

En av föreningsidrottens grundpelare är att idrotten ska vara öppen för alla. Alla, oavsett kön, ska ha lika möjligheter att utöva idrott. En jämställd idrott betyder att kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett kön och könsidentitet. De ska även dela inflytande och ansvar. Det innebär att allas idrottande, oavsett exempelvis kön eller könsidentitet, värderas och prioriteras på ett likvärdigt sätt och att resurser fördelas rättvist.

Idrotten ska samtidigt präglas av jämlikhet, vilket innebär att alla människor ska ha lika möjligheter att delta och utvecklas inom idrotten oavsett exempelvis ålder, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller socioekonomisk bakgrund. En jämlik idrott strävar efter att undanröja hinder för deltagande och motverka diskriminering och exkludering.

En jämställd och jämlik idrott är en förutsättning för en framgångsrik idrottsutveckling. Såväl forskning som människors enskilda erfarenheter talar för att jämställdhet och jämlikhet främjar utvecklingen både för organisationer och individer.

Begrepp inom jämställdhet, jämlikhet och inkludering

Inkludering – handlar om ett normmedvetet och icke-diskriminerande förhållningssätt där alla ges möjlighet att delta och makt att forma idrotten på jämlika villkor utifrån sina förutsättningar.

Jämställdhet – Jämställdhet innebär att ingen skall bli diskriminerad pga. kön. Kvinnor och män skall ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter inom alla områden i livet.

Jämlikhet – handlar om lika rättigheter och möjligheter, inga individer eller grupper i samhället skall diskrimineras på grund av ålder, etniskt eller nationellt ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller av någon annan personlig egenskap.

Jämställdhetsintegrering – innebär att jämställdhet beaktas i en verksamhets ordinarie planering och beslut, i ordinarie underlag, av ordinarie instanser och personer. Jämställdhet skapas i vardagliga handlingar och genom beslut där personer oavsett kön och könsidentitet deltar.

Kön och genus två begrepp som lätt kan flyta samman. Begreppet kön är den biologiska och anatomiska skillnaden mellan män och kvinnor. Genus, eller könsroller, står för den psykologiska, sociala och kulturella skillnaden. Genus står alltså för den sociala könsrollen och hänvisar till hur våra uppfattningar om manligt och kvinnligt är socialt konstruerat.

I Finland finns för närvarande två juridiska kön, kvinna och man. Det juridiska könet fastställs vid födseln och kan senare ändras genom en juridisk process som baseras på individens egen anmälan. Kön kan också syfta på en persons könsidentitet och sätt att uttrycka kön. På svenska används ibland begreppet genus för att betona att kön inte är ett entydigt begrepp, även om gränsen mellan kön och genus inte alltid är tydlig.

Könskvotering – innebär att i förväg bestämma vad som avses med en jämn fördelning. Som synonym kan **kvantitativ jämställdhet** användas. Finns det mer än 60 procent kvinnor i en grupp är den kvinnodominerad. Finns det mer än 60 procent män i en grupp är den mansdominerad. En jämn könsfördelning anses ofta vara uppnådd då inget kön är representerat med mindre än 40 procent.

Normer – är föreställningar, idéer och oskrivna regler som de flesta förhåller sig till. Normer sätter ramar som inkluderar vissa men exkluderar andra genom att de utgör gränserna för hur vi förväntas vara. Normer hänger ihop med orättvisor och fördelar makt mellan människor och kan leda till diskriminering. Normer finns inte av sig själva, utan skapas och upprätthålls av oss alla i mötet med andra människor. Därför är normer också föränderliga och vi människor har makten att utmana och förändra dem. Normer kan se olika ut beroende på plats och tid och de kan se olika ut t.ex. i olika idrottsgrenar. Oftast både bryter och följer en människa normer över tid eller i olika rum.

Osakligt bemötande – Osakligt bemötande kan betyda trakasseri, mobbning och annat olämpligt beteende. Vem som helst kan vara skyldig till att bemöta andra osakligt, endera ensam eller tillsammans med andra. I jämställdhetslagen definieras och förbjuds sexuella trakasserier och diskriminering på grund av kön.

Positiv särbehandling – betyder att t.ex. en arbetsgivare kan prioritera sökande från det underrepresenterade könet vid likvärdiga meriter. Detta kan används för att främja jämställdhet eller förhindra eller undanröja olägenheter som beror på diskriminering.

Sexism – innebär diskriminering, förtryck eller utnyttjande av människor på grund av könstillhörighet.

Trygghet - innebär en god utvecklingsmiljö fri från osunda träningsmetoder, diskriminering, kränkningar och våld. Där alla kan bli respekterade, sedda och utvecklas som idrottsaktiv, och människa, utan rädsla för negativa konsekvenser.

Nulägesanalys – Inkluderande, jämlik och jämställd idrott

Organisation: _____ Datum: _____

Styrelseledamöter

Totalt	Kvinnor	Män
_____	_____	_____

Aktiva/utövare

Totalt	Kvinnor	Män
_____	_____	_____

-25	26–30	31–40	41–50	51–60	61–70	70+	-6	7–12	13–25	26–55	56+
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____

Tränare (leder aktivitet)

Totalt	Kvinnor	Män
_____	_____	_____

Ledare (ex. lagledare)

Totalt	Kvinnor	Män
_____	_____	_____

-25	26–30	31–40	41–50	51–60	61–70	70+	-25	26–30	31–40	41–50	51–60	61–70	70+
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Inkludering

(Markera på skalan hur väl påståendet stämmer, 1 = stämmer inte, 6 = stämmer helt)

Vi upplever att vi har en bred representation bland aktiva. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6

Vi upplever att vi har en bred representation bland tränare/ledare. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6

Vi upplever att alla känner sig trygga och respekterade. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6

Vi upplever att alla ges likvärdiga möjligheter att delta ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6

Styrkor: _____

Utvecklingsområden: _____

Åtgärder: _____